

Analiza rynkowa

ZJEDNOCZONE EMIRATY ARABSKIE

ANALIZA RYNKU

ZJEDNOCZONE EMIRATY ARABSKIE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest kompleksowa analiza rynków zagranicznych pozostających w zasięgu oddziaływania projektu InterSilesia - „Modelowanie działalności eksportowej przedsiębiorstw z sektora MŚP działających na terenie województwa śląskiego”.*

*Projekt realizuje **Fundusz Górnośląski S.A.** w partnerstwie z Województwem Śląskim. FGSA jest kluczową organizacją otoczenia biznesu w województwie śląskim, która aktywnie uczestniczy w realizacji polityki rozwoju regionu, tworzy warunki wykorzystywania środków krajowych i europejskich na rzecz jego rozwoju, inicjuje i angażuje się w projekty partnerskie zorientowane na wspieranie innowacyjnych procesów, organizuje usługi doradcze i szkoleniowe dla MŚP. Spółka posiada potencjał kadrowy w postaci specjalistów oraz solidną sieć współpracy w ramach realizacji przedsięwzięć finansowanych ze środków instytucji samorządowych i europejskich.*

*Wykonawcą analiz jest **INVESTIN sp. z o.o.** - Zespół Ekspertów i Analityków INVESTIN realizuje doradztwo strategiczne, prorozwojowe i proinnowacyjne dla przedsiębiorstw, instytutów naukowych, uczelni wyższych, Centrów B+R, JST, spółek skarbu państwa, a także osób fizycznych i innowatorów. INVESTIN świadczy usługi o najwyższym standardzie, wyróżniając się:*

- Akredytacją Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii jako Instytucja Otoczenia Biznesu (Centrum Innowacji),*
- Akredytacją Samorządu Województwa Mazowieckiego jako Mazowieckiej Instytucji Otoczenia Biznesu (Centrum Innowacji),*
- Akredytacją Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w zakresie świadczenia usług doradczych i szkoleniowych w ramach Bazy Usług Rozwojowych (BUR),*
- Certyfikatem wdrożenia Standardu Usług Szkoleniowo-Rozwojowych SUS 2.0 (międzynarodowy certyfikat jakości).*

*Projekt współfinansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa III Konkurencyjność MŚP, Działanie 3.5 Umiędzynarodowienie gospodarki regionu, Poddziałanie 3.5.2 Modelowanie działalności eksportowej MŚP.

SPIS TREŚCI

1.	Podstawowe informacje na temat wybranego rynku	3
1.1.	Położenie geograficzne i uwarunkowania klimatyczne.....	3
1.2.	Ustrój polityczny i podział administracyjny.....	3
1.3.	Warunki wjazdu	4
1.4.	System walutowy	4
2.	Uwarunkowania ekonomiczne	5
2.1.	Gospodarka Zjednoczone Emiraty Arabskie w liczbach.....	5
2.2.	Infrastruktura i transport	6
2.3.	Współpraca międzynarodowa.....	7
2.4.	Branże z dużym potencjałem rozwoju.....	9
2.5.	Popyt i zapotrzebowanie na wybrane produkty.....	9
3.	Współpraca między ZEA a Polską	10
3.1.	Uwarunkowania prawne	10
3.2.	Zawarte umowy dwustronne i wielostronne	11
3.3.	System celny	12
4.	System prawno-podatkowy.....	13
5.	Zachęty dla Inwestorów.....	13
6.	Uwarunkowania kulturowe	13
6.1.	Mapa trendów marketingowych na rynku ZEA	14
7.	Rekomendacje dla przedsiębiorców w zakresie rozpoczęcia działalności eksportowej w Zjednoczonych Emiratach Arabskich	15
7.1.	Podstawowe kontakty do instytucji wspierających przedsiębiorczość	15

1. PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT WYBRANEGO RYNKU

1.1. Położenie geograficzne i uwarunkowania klimatyczne

Państwo Zjednoczonych Emiratów Arabskich leży nad Zatoką Perską, na Półwyspie Arabskim. Lądowo graniczy z Omanem oraz Arabią Saudyjską.

Powierzchnia całkowita to 83 600 km², a wody śródlądowe pokrywają zaledwie 2% terenu. Kraj położony jest w zasięgu klimatu zwrotnikowego kontynentalnego suchego, co determinuje skrajnie niskie sumy opadów (100-150 mm rocznie). W styczniu średnia temperatura oscyluje pomiędzy 18 a 20°C, a w lipcu natomiast nierzadko przekracza 46°C. Rzeźba terenu jest w głównej mierze nizinna, a krajobrazowo dominują pustynie. Linia brzegowa jest stosunkowo dobrze rozwinięta i ma długość około 700 km¹. Ze względu na surowe warunki dominuje uboga roślinność, często ograniczająca się do niskich krzewów. W Emiracie Abu Zabi licznie nasadzono roślinność, w wyniku czego stworzono miejscami bogate siedliska, jak np. stanowiska lasów namorzynowych. W otoczeniu oaz uprawia się palmy daktylowe oraz owoce, np. mango². W latach 90 zainicjowano programy ochrony fauny i flory naturalnych obszarów pustynnych. Zjednoczone Emiraty Arabskie posiadają bardzo bogate złoża węglowodorów – głównie ropy naftowej i gazu ziemnego.

1.2. Ustrój polityczny i podział administracyjny

Administracyjnie ZEA stanowią federację siedmiu emiratów: Abu Zabi (ze stolicą kraju), Dubaj, Sharjah, Ajman, Umm Al-Quwain, Ras Al-Khaimah oraz Fujairah. Zjednoczenie państwa w formie obecnej dzisiaj nastąpiło 2 grudnia 1971 z inicjatywy szejka Zayed bin Sultan Al-Nahyan³.

W kraju panuje monarchia absolutna, a władza przekazywana jest z pokolenia na pokolenie (głową państwa jest szejk). W poszczególnych emiratach władzę sprawują emirowie. Oprócz prezydenta władze wykonawczą sprawuje premier-szejk z Radą Ministrów (ministrowie nominowani są przez prezydenta). Władza ustawodawcza sprawowana jest przez Federalną Radę Narodową (ciało jednoizbowe), w którym zasiada 40 członków. Warto zaznaczyć, iż jest ona jedynie organem opiniodawczym.

Prawo w Zjednoczonych Emiratach Arabskich oparte jest przede wszystkim na prawie szariatu. Mimo że każdy z emiratów posiada własny system prawny, to prawo federalne jest nadrzędne na terenie całego państwa. Legalizacja działalności w jednym z emiratów nie oznacza automatycznie tego samego w pozostałych, niemniej zaznacza się wysoki poziom integracji. Zgodnie z aktem konstytucji prezydentem jest emir Abu Zabi (obecnie urząd sprawuje Chalifa ibn Zajid Al Nahajjan), a premierem (oraz wiceprezydentem) emir Dubaju (obecnie Muhammad ibn Rasheed al-Maktoum). W zakresie poszczególnych emiratów zaznacza się wyraźna dominacja emiratu Abu Zabi zarówno pod względem terytorialnym (blisko 90% powierzchni kraju), jak również ekonomicznym – znajduje się tu znacząca większość złóż ropy naftowej oraz gazu ziemnego, a emirat kreuje ponad 2/3 PKB państwa. Pozostałe emiraty rozwijają się wolniej, niemniej w ostatnich latach zaznacza się staranie ku intensyfikacji działań rozwojowych na pozostałych obszarach, w tym np. silny rozwój turystyki w Dubaju. Głównymi ośrodkami miejskimi w kraju są Dubaj (niespełna 3 mln mieszkańców), Sharjah (około 1,7 mln

¹ Encyklopedia PWN.

² Encyklopedia Britannica.

³ Tamże.

mieszkańców) oraz Abu Zabi (stolica, około 1,5 mln mieszkańców). Oficjalnym językiem kraju jest arabski (choć większość informacji dostępna jest również w języku angielskim)⁴.

1.3. Warunki wjazdu

Obywatele polscy zamierzający wkroczyć na terytorium Zjednoczonych Emiratów Arabskich zobowiązani są posiadać ważny dokument podróży – paszport (nie uprawnia do wjazdu dowód osobisty czy też paszport tymczasowy). Paszport winien posiadać ważność przez co najmniej 6 miesięcy od daty wjazdu na teren kraju. Wyrobienie wizy nie jest konieczne – otrzymuje się ją podczas przekraczania granicy w formie elektronicznej. Wiza turystyczna posiada ważność 90-dniową. Osoby chcące zrealizować dłuższy pobyt winny nawiązać kontakt z lokalną jednostką urzędu imigracyjnego – uzyskają tam pełną informację o wymaganych dokumentach i procedurze niezbędnej do rejestracji dłuższego pobytu. Należy zwrócić uwagę, iż osoby niepełnoletnie podróżujące bez rodziców muszą posiadać ze sobą zgodę (notarialną!) na podróżowanie wraz ze wskazaniem opiekunów towarzyszących. Wskazana zgoda winna być sporządzona w obecności notariusza w języku arabskim bądź angielskim⁵.

Ostrzeżenia dot. COVID-19:

Władze Zjednoczonych Emiratów Arabskich potwierdziły łącznie 772 tys. przypadków COVID-19.

Emirat Abu Dhabi w, którym mieści się stolica państwa jest otwarty i w celu wjazdu do Emiratu wymagane są testy, natomiast w Abu Dhabi odwiedzający muszą być zaszczepieni, aby móc wejść do większości miejsc publicznych. Osoby bez aplikacji Alhosn (lokalna aplikacja rządu ZEA) mogą alternatywnie uzyskać dostęp do miejsc publicznych, przedstawiając dowód pełnego szczepienia - za pomocą pełnego świadectwa szczepienia z ich kraju ojczystego lub pokazując pełny stan szczepień w telefonie komórkowym swojego kraju ojczystego aplikacji, a także negatywny wynik testu PCR w ciągu ostatnich 14 dni.

W ramach rozpoczętego programu szczepień do 5 stycznia br. około 98% mieszkańców otrzymało jedną dawkę szczepionki, natomiast około 80% dorosłej populacji otrzymała dwie dawki, rząd ZEA rozpoczął również podawanie trzeciej dawki⁶.

1.4. System walutowy

Jednostką monetarną Zjednoczonych Emiratów jest dirham (AED). 1 dirham dzieli się na 100 filsów, monety występują w nominałach: 1 dirham oraz 25 i 50 filsów. Natomiast spotyka się banknoty o wartościach 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500 i 1000.

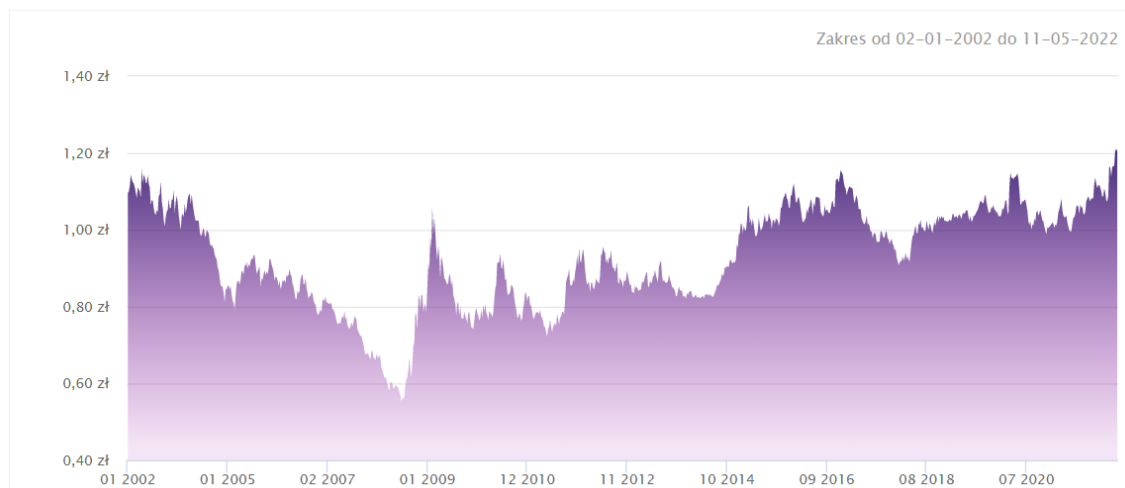
⁴ Nota Departamentu Handlu i Współpracy Międzynarodowej, Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, marzec 2021 r.

⁵ Strona internetowa Ministerstwa Spraw Zagranicznych, <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/zjednoczone-emiraty-arabskie>, (dostęp 15.03.2022).

⁶ Strona internetowa PAIH, https://www.paih.gov.pl/rynki_zagraniczne/ZEA/alert_rynkowy, (dostęp 15.03.2022).

Wykres 1. Kurs dirhama wg NBP

Kraj: Zjedn. Emiraty Arabskie	1,2050 PLN	Nazwa waluty	Przelicznik	Tabela	Ostatnia aktualizacja
AED	-0,41% (-0,0050)	dirham	1	019/B/NBP/2022	2022-05-11

Źródło: wnp.pl

2. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE

2.1. Gospodarka Zjednoczone Emiraty Arabskie w liczbach

Zjednoczone Emiraty Arabskie są obecnie 25 gospodarką świata i towarzyszy im tendencja wzrostowa w tym zakresie – wg rankingu Światowego Forum Ekonomicznego, kraj przesunął się o dwie pozycje w okresie 2018-2019 (+2).⁷ Z kolei w ostatnim rankingu Doing Business (2020 r.) Zjednoczone Emiraty Arabskie zajęły 16 miejsce, co oznacza spadek o pięć miejsc względem pozycji w poprzednim roku, niemniej ogólny wynik punktowy kraju jest wysoki, osiągając wartość 80,9 pkt. Natomiast w zestawieniu „IMD World Competitiveness Yearbook 2020” ZEA zajęły w ogólnym zestawieniu 9 pozycję, przy czym osiągnęły trzecią lokatę pod względem efektywności administracji, czwarte biorąc pod uwagę kondycję ekonomiczną a siódmą w kategorii efektywności biznesu⁸.

Wg raportu Światowego Forum Ekonomicznego, PKB per capita wyniosło w 2019 roku 40 711,4 USD, a bezrobocie zaledwie 2,6%. Inflacja wynosiła jedynie 2,5%, a średni wzrost PKB w perspektywie 10-letniej 3,2% rocznie. Co warto podkreślić, Zjednoczone Emiraty Arabskie zajęły bardzo wysokie lokaty pod względem wdrażania technologii ICT. Warto dodatkowo wskazać, iż pomimo bardzo wysokiej oceny pod względem łatwości w zatrudnianiu cudzoziemców (5 miejsce), jednocześnie krytycznie oceniono prawa przysługujące pracownikom (116 miejsce). Na podkreślenie zasługuje również wysoka dostępność funduszy typu venture capital.

Wg stanu na 2019 r., największym partnerem eksportowym Zjednoczonych Emiratów Arabskich jest Arabia Saudyjska – wartość eksportu wyniosła 23,993 mld USD, drugim głównym partnerem były Indie – 14,668 mld USD a podium zamykał Irak z wartością eksportu 13,740 mld USD. Zdecydowanie

⁷ Klaus Schwab, World Economic Forum, The Global Competitiveness Report, 2019.

⁸ Strona internetowa IMD, <https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/>, (dostęp 15.03.2022).

największą grupę towarową stanowiły paliwa i surowce energetyczne (213,243 mld USD), a następnie kamienie i metale szlachetne (47,831 mld USD).

Z kolei największym rynkiem importowym Zjednoczonych Emiratów Arabskich są Chiny, o wartości 40,778 mld USD. Duża część towarów pochodzi także z Indii (26,735 mld USD) i Stanów Zjednoczonych (20,016 mld USD). Głównymi kategoriami importowanymi są kamienie i metale szlachetne (58,579 mld USD), paliwa i surowce energetyczne (55,758 mld USD) oraz urządzenia elektryczne i elektroniczne (36,721 mld USD).⁹

Tabela 1. Wartość eksportu i importu w 2019 r.

	<u>WARTOŚĆ EKSPORTU OGÓŁEM:</u> 389,373 mld USD		<u>EKSPORT - % PKB:</u> 96,84%
	<u>WARTOŚĆ IMPORTU OGÓŁEM:</u> 288,398 mld USD		<u>IMPORT - % PKB:</u> 70,85%

Źródło: International Business Center, Michigan State University

2.2. Infrastruktura i transport

W Zjednoczonych Emiratach Arabskich transport publiczny oraz dedykowana infrastruktura jest relatywnie dobrze rozwinięta. Organami odpowiedzialnymi za ich rozwój, utrzymanie i działania powiązane są:

- Ministerstwo Energii i Infrastruktury;
- Ministerstwo ds. Zmian Klimatu i Środowiska;
- Generalny Urząd Lotnictwa Cywilnego;
- Etihad Water and Electricity;
- Urząd Regulacji Telekomunikacji i Cyfryzacji;
- Program Mieszkaniowy Szejka Zayed;
- Grupa Poczta Emiratów;
- Federalne Centrum Konkurencyjności i Statystyki.

Infrastruktura drogowa: Drogi w Zjednoczonych Emiratach Arabskich wyróżniają się bardzo wysoką jakością. Do głównych należą:

- E11 – najdłuższa w ZEA, łączy Al Silah w emiracie Abu Zabi aż z Ras Al Khaimah.
- E311 – łączy Dubai z pozostałymi emiratami.
- E611 – 110 km trasa łącząca Ras Al Khaimah, Umm Al Quwain, Ajman i Sharjah.
- Autostrada Szejka Khalifa – łączy Dubai oraz Fujairah.
- Trasa Sheikh Khalifa bin Zayed – łączy miejscowości na wschodzie.
- Trasa Dubaj-Fujairah – przecina góry Hatta, łącząc emiraty Dubaju, Sharjah oraz Ras Al Khaimah.

⁹ International Business Center, Michigan State University, <https://globaledge.msu.edu/countries/united-arab-emirates/tradestats>, (dostęp: 16.03.2022).

- Trasa Dubaj-Al Ain – łączy Dubaj oraz Al Ain city.
- Most Szejka Zayed – o długości 842 metrów i wysokości 64 metrów łączy wyspę Abu Dhabi ze stałym lądem.

Autobusy publiczne: obsługują praktycznie cały kraj. Działają według rozkładów. Warto zaznaczyć, iż w niektórych emiratach wymagana jest specjalna karta by uiścić opłatę (Hafilat smart card w Abu Dhabi, Nol card w Dubaju, Sayer card w Sharjah).

Kolej: Etihad Rail to nazwa krajowych kolei operujących w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Kolej ta ma długość około 1.200 km i łączy wszystkie 7 emiratów. Obecna infrastruktura zapewnia również połączenia międzynarodowe. Koleją można udać się do Królestwa Bahrajnu, Arabii Saudyjskiej, Kataru, Kuwejtu oraz Omanu.

Wewnątrz krajowe połączenia lotnicze: W Zjednoczonych Emiratach Arabskich możliwe jest również przemieszczenie się samolotem - wewnątrz krajowe połączenia lotnicze oferuje dwóch przewoźników: Rotana Jet oraz Royal Jet. Możliwa jest rezerwacja i kupno biletów online.

Metro: Sieć metra w Dubaju należy do jednych z najlepiej rozwiniętych. Nowoczesna infrastruktura obejmuje blisko 75 km tras i 49 stacji. Każda ze stacji stanowi węzeł komunikacyjny, w ramach którego możliwa jest przesiadka do innego środka transportu.

Tramwaje: W Dubaju funkcjonuje komunikacja tramwajowa, a sieć połączeń ma długość blisko 11 kilometrów, obejmując 11 stacji. Tramwaje podzielone są na klasy złotą oraz srebrną, a jeden wagon klasy srebrnej przeznaczony jest dla kobiet i dzieci. W celu skorzystania z tramwaju należy nabyć Nol Card lub bilet.

Wynajem samochodów: Ponadto w Dubaju możliwy jest wynajem samochodu, jednak nie dłużej niż na 6 godzin¹⁰.

2.3. Współpraca międzynarodowa

Poniżej przedstawiono wykaz organizacji międzynarodowych, których członkiem są Zjednoczone Emiraty Arabskie¹¹:

Tabela 2. Wykaz organizacji międzynarodowych, których członkiem jest ZEA.

Nazwa organizacji	Skrót	Rok przystąpienia
Organizacja Narodów Zjednoczonych	ONZ	1971
Międzynarodowy Fundusz Walutowy	IMF	1972
Światowa Organizacja Handlu	WTO	1996
Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej	IAEA	1976
Międzynarodowy Bank Rozwoju	IDB	2010

¹⁰ Portal rządowy Zjednoczonych Emiratów Arabskich, <https://u.ae/#/>, (dostęp: 16.03.2022).

¹¹ Oficjalna strona internetowa Centralnej Agencji Wywiadowczej USA, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/international-organization-participation>, (dostęp: 16.03.2022).

Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju

Liga Arabska

Panarabska Strefa Wolnego Handlu

Rada Współpracy Państw Zatoki

Organizacja Państw Eksporterów Ropy Naftowej

Organizacja Arabskich Krajów Eksportujących Ropę Naftową

IBRD	2004
AL	2005
GAFTA	1950
GCC	1964
OPEC	1957
OAPEC	1956

Źródło: Central Intelligence Agency

ZEA jest stroną następujących międzynarodowych porozumień handlowych:

- Zjednoczone Emiraty Arabskie zostały stroną Układu Ogólnego w sprawie Taryf Celnych i Handlu w 1994 roku, a następnie zostały członkiem Światowej Organizacji Handlu w kwietniu 1996 roku.
- Zjednoczone Emiraty Arabskie są również sygnatariuszem Porozumienia o Technologii Informacyjnej (ITA) Światowej Organizacji Handlu (WTO), traktatu wiążącego 78 krajów (reprezentujących 97% światowego handlu produktami IT), które dążą do zniesienia ceł na produkty IT. Liczne towary objęte traktatem są wyceniane na ponad 1,3 biliona dolarów rocznie.
- W 2004 r. Stany Zjednoczone podpisały umowę ramową w sprawie handlu i inwestycji (TIFA) ze Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi (ZEA) w celu zapewnienia formalnych ram dialogu na temat reform gospodarczych i liberalizacji handlu. TIFA promują ustanowienie ochrony prawnej inwestorów, poprawę ochrony praw własności intelektualnej, bardziej przejrzyste i efektywne procedury celne oraz większą przejrzystość przepisów rządowych i handlowych.
- W 2012 roku Zjednoczone Emiraty Arabskie jako członek Rady Współpracy Państw Zatoki Perskiej (GCC) stały się stroną umowy ramowej USA-GCC o współpracy handlowej, gospodarczej, inwestycyjnej i technicznej. W 2014 r. ZEA ratyfikowały tę umowę dekretem federalnym nr 86. Od 2012 r. Stany Zjednoczone i Zjednoczone Emiraty Arabskie przeprowadziły kilka iteracji dialogu na temat polityki gospodarczej USA-ZEA, który stanowi platformę do współpracy w kwestiach gospodarczych i radzenia sobie z czynnikami drażniącymi dwustronne stosunki handlowe.
- Zjednoczone Emiraty Arabskie są stroną kilku wielostronnych i dwustronnych umów handlowych, w tym z krajami partnerskimi GCC. Jako część GCC ZEA mają silne powiązania gospodarcze z Arabią Saudyjską, Kuwejtem, Bahrajnem i Omanem, co oznacza, że ZEA mają wspólny rynek i unię celną z tymi krajami. Na mocy Porozumienia o Większej Arabskiej Strefie Wolnego Handlu (GAFTA) Zjednoczone Emiraty Arabskie mają wolny dostęp do Arabii Saudyjskiej, Kuwejtu, Bahrajnu, Kataru, Omanu, Jordanii, Egiptu, Iraku, Libanu, Maroka, Tunezji, Palestyny, Syrii, Libii i Jemenu.
- Według Federalnego Urzędu Celnego ZEA (FCA) ZEA podpisały również umowy z następującymi krajami: Islamska Republika Pakistanu (2006), Republika Algierii (2007), Republika Azerbejdżanu (2011), Republika Indii (2012), Republika Kazachstanu (2012), Republika Argentyny (2013), Republika Armenii (2013), Republika Malediwów (2014), Republika Korei Południowej (2015) i Królestwo Niderlandów (2015). W czerwcu 2009 GCC

podpisał umowę o wolnym handlu z Europejską Strefą Wolnego Handlu (ETFA) (Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria), która została wdrożona w lipcu 2015 roku.

- Ponadto GCC ma umowę o wolnym handlu z Singapurem, która weszła w życie w 2013 roku. GCC zakończyła negocjacje z Nową Zelandią w 2009 roku, ale żadna umowa nie została sfinalizowana ani wdrożona.
- Zjednoczone Emiraty Arabskie prowadzą rozmowy na temat zawarcia podobnych porozumień, czy to samodzielnie w ramach GCC, z Unią Europejską, Japonią, Australią, Koreą Południową, Indiami, Brazylią, Chinami, Argentyną, Malezją, Pakistanem, Paragwajem, Turcją i Urugwaj. Zjednoczone Emiraty Arabskie ogłosiły we wrześniu 2021 r. zamiar zawarcia dwustronnych umów gospodarczych z ośmioma krajami – Indiami, Wielką Brytanią, Turcją, Koreą Południową, Etiopią, Indonezją, Izraelem i Kenią – w celu zawarcia kilku umów w ciągu jednego roku. Zawarła również szereg umów dotyczących ochrony i promocji inwestycji oraz zapobiegania podwójnemu opodatkowaniu.¹²

2.4. Branże z dużym potencjałem rozwoju

W roku 2020 Zjednoczone Emiraty Arabskie były największym światowym eksporterem siarki (407 mln USD), wapienia (333 mln USD) oraz złomu niklu (264 mln USD). Najistotniejszymi natomiast grupami towarów eksportowanych były surowa ropa naftowa (42 mld USD), złoto (28,8 mld USD), rafinowana ropa naftowa (21,5 mld USD), sprzęt nadawczy (14 mld USD) i diamenty (7,69 mld USD).

Państwo plasuje się na siódmym miejscu na świecie pod względem ilości tychże zasobów. Odpowiednio jest to blisko 100 milionów baryłek ropy (około 4% światowych zasobów) oraz ponad 6 bilionów metrów sześciennych gazu ziemnego (około 3,5% światowych zasobów)¹³.

Co ciekawe, Zjednoczone Emiraty Arabskie były największym na świecie importerem holowników (łódzie) – o wartości importu ponad 1,05 mld USD, oraz maszyn do przerobu tytoniu (119 mln USD). Najistotniejszymi natomiast grupami towarów importowanych były w 2020 roku złoto (38,4 mld USD), sprzęt nadawczy (20,4 mld USD), rafinowana ropa naftowa (9,15 mld USD), diamenty (8,11 mld USD) oraz samochody (6,63 mld USD).

Biorąc pod uwagę Współczynnik Złożoności Ekonomii (Economic Complexity Index - ECI), Zjednoczone Emiraty Arabskie zajmowały 51 lokatę jako najbardziej złożonej gospodarki¹⁴.

2.5. Popyt i zapotrzebowanie na wybrane produkty

W roku 2020 głównymi towarami eksportowanymi z Polski do Zjednoczonych Emiratów Arabskich były odpowiednio: urządzenia biurowe i komputery (138,19 mln USD), urządzenia elektryczne (129,89 mln USD), materiały perfumeryjne, kosmetyki, chemia domowa (90,69 mln USD), niedrogowe pojazdy transportowe (89,57 mln USD), urządzenia telekomunikacyjne i audio-wideo (63,00 mln USD).

¹² Oficjalna Strona Administracji Hadlu Międzynarodowego USA, <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/united-arab-emirates-trade-agreements>, (dostęp: 17.03.2022 r.)

¹³ Przewodnik po rynku Zjednoczonych Emiratów Arabskich; Polska Agencja Inwestycji i Handlu, 2017 r.

¹⁴ Strona internetowa Obserwatorium ekonomicznej złożoności, <https://oec.world/en/profile/country/are>, (dostęp: 17.03.2022 r.)

Ponadto wskazuje się istotne perspektywy dla branż:

Sektor medyczny i farmaceutyczny – obserwowany jest dynamiczny rozwój tych segmentów, a Zjednoczone Emiraty Arabskie stają się destynacją dla tzw. turystyki medycznej;

Nowe zaawansowane technologie i inteligentne usługi – Zjednoczone Emiraty Arabskie wskazywane są jako jeden z pionierów we wdrażaniu wysoce zaawansowanych rozwiązań;

Dywersyfikacja gospodarcza – w Zjednoczonych Emiratach Arabskich wdrażane są liczne inicjatywy mające na celu uniezależnienie się od koniunktury na światowym rynku ropy naftowej, w konsekwencji czego rynek staje się wysoce perspektywiczny dla segmentów takich jak handel, logistyka, bankowość, turystyka, nieruchomości czy innowacyjne technologie.

Najbardziej konkurencyjne branże – należą do nich branża kosmetyczna, spożywcza i budownicza¹⁵.

3. WSPÓŁPRACA MIĘDZY ZEA A POLSKĄ

3.1. Uwarunkowania prawne

Działalność rozwijana jest poprzez kontakt personalny – z tzw. agentem. W zależności od późniejszej formy prowadzenia działalności wyróżnia się 3 podstawowe modele prawne dla licencji przedsiębiorstw:

Forma licencji	Free zone	Mainland	Offshore
<i>Dozwolona działalność</i>	<i>Tylko w ramach stref ekonomicznych + z podmiotami zagranicznymi</i>	<i>Wszystkie emiraty + inne kraje GCC poprzez oddziały</i>	<i>Wyłącznie z podmiotami zagranicznymi</i>
<i>Maksymalne udziały</i>	<i>100%</i>	<i>51% Sponsor a 49% LCC</i>	<i>100%</i>
<i>Lokalizacja</i>	<i>Tylko w strefie: warianty „wirtualne” jak flexi desk, virtual office, shared office lub wynajęcie własnego magazynu</i>	<i>Dowolna w każdym emiracie po zatwierdzeniu przez władze lokalne. Wymagana siedziba w postaci fizycznego biura.</i>	<i>Licencje wydają niektóre Administracje free zone, brak możliwości fizycznej postaci. W adresie podana skrytka pocztowa (PO Box)¹</i>
<i>Cło importowe / VAT</i>	<i>0 / 0 %</i>	<i>5 / 5%</i>	<i>nd</i>
<i>Wiza rezydenta</i>	<i>Inwestor i pracownicy. Zamieszkanie dozwolone poza strefą.</i>	<i>Tak</i>	<i>Tak</i>
<i>Lokalne konto w banku</i>	<i>Tak</i>	<i>Tak</i>	<i>Z reguły tak</i>
<i>Kapitał udziałowy do wpłacenia</i>	<i>Zależnie od strefy, czasami trzeba wykazać posiadanie określonej sumy</i>	<i>Brak obowiązku</i>	<i>Brak obowiązku</i>

¹⁵ Charakterystyka rynku Zjednoczonych Emiratów Arabskich, PAIH, aktualizacja 2021.

<i>Koszt rejestracji i licencji (za rok)</i>	<i>od 7 tys. USD</i>	<i>od 8 tys. USD</i>	<i>od 4 tys. USD¹⁶</i>
--	----------------------	----------------------	-----------------------------------

3.2. Zawarte umowy dwustronne i wielostronne

Poniżej przedstawiono wykaz zawartych umów dwustronnych pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a ZEA od 1 stycznia 1991 roku.

Tabela 3. Umowy dwustronne pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a ZEA od 1 stycznia 1991 roku.

1.	
Tytuł umowy:	Umowa między Rządem RP a Rządem Zjednoczonych Emiratów Arabskichw sprawie popierania i ochrony inwestycji.
Data podpisania:	31.01.1993
Data wejścia w życie:	09.04.1994
2.	
Tytuł umowy:	Umowa między Rządem RP a Rządem Zjednoczonych Emiratów Arabskich w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku.
Data podpisania:	31.01.1993
Data wejścia w życie:	21.04.1994
3.	
Tytuł umowy:	Umowa między Rządem RP a Rządem Zjednoczonych Emiratów Arabskich w celu ustanowienia komunikacji lotniczej pomiędzy i poza ich odnośnymi terytoriami.
Data podpisania:	20.11.1994
Data wejścia w życie:	11.10.1999
4.	
Tytuł umowy:	Umowa między Rządem RP a Rządem Zjednoczonych Emiratów Arabskicho współpracy w dziedzinie informacji, kultury i nauki.
Data podpisania:	20.11.1994
Data wejścia w życie:	02.09.2002
5.	
Tytuł umowy:	Umowa między Rządem RP a Rządem Zjednoczonych Emiratów Arabskicho zniesieniu obowiązku wizowego dla posiadaczy paszportów dyplomatycznych.
Data podpisania:	22.04.2012
Data wejścia w życie:	22.04.2013
6.	
Tytuł umowy:	Umowa między Rządem RP a Rządem Zjednoczonych Emiratów Arabskicho współpracy gospodarczej
Data podpisania:	22.04.2012
Data wejścia w życie:	28.01.2013
7.	

¹⁶ Przewodnik po rynku Zjednoczonych Emiratów Arabskich; Polska Agencja Inwestycji i Handlu, 2017 r.

Tytuł umowy:	Protokół między Rządem RP a Rządem ZEA zmieniający Umowę między Rządem RP a Rządem ZEA ws. unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku, sporządzoną w Abu Zabi dnia 31 stycznia 1993 r. oraz Protokół, sporządzony w Abu Zabi dnia 31 stycznia 1993 r.
Data podpisania:	11.12.2013
Data wejścia w życie:	01.05.2015
8.	
Tytuł umowy:	Memorandum o porozumieniu między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Zjednoczonych Emiratów Arabskich w sprawie współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego i badań naukowych.
Data podpisania:	08.06.2015
Data wejścia w życie:	04.11.2015
9.	
Tytuł umowy:	Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Państwa Zjednoczonych Emiratów Arabskich o transporcie morskim.
Data podpisania:	20.11.2019
Data wejścia w życie:	02.08.2021

Źródło: Baza Traktatowa RP.

3.3. System celny

Brak ograniczeń w zakresie wwozu środków gotówkowych. Dla wyższych kwot niemniej należy wypełnić deklarację wwozu (powyżej 40 000 AED). Ta sama kwota jest maksymalną jaką mogą wwieźć do kraju osoby niepełnoletnie. ZEA wyróżnia się bardzo surowym traktowaniem przewinień związanych z narkotykami. Co ważne podkreślenia, niektóre używki legalne w wielu krajach, tutaj są zakazane, są to: tytoń, mak, opium, liście betelu.

Możliwe jest wwiezienie maksymalnie 4 litrów alkoholu, oraz 24 pojemników z piwem o pojemności do 355 ml (emirat Abu Zabi), natomiast w pozostałych regionach dozwolone jest 48 pojemników z piwem o tej objętości. Należy mieć jednak na uwadze, iż emirat Szardża całkowicie zakazuje wwozu i posiadania alkoholu (nawet przewozić).

W zakresie leków możliwe jest zweryfikowanie listy dostępnych środków na stronie Ministerstwa Zdrowia ZEA.

ZEA nakłada zakaz wwozu:

- materiałów zawierających treści obsceniczne i godzących w obyczajowość muzułmańską,
- nagrań zawierających treści sprzeczne z obyczajowością lub nakazami islamu,
- narkotyków i środków odurzających (pod groźbą kary wieloletniego więzienia nawet za najmniejszą ilość),
- towarów pochodzenia izraelskiego, posiadających izraelskie logotypy lub znaki firmowe,
- gier hazardowych,

- nadajników radiowych, sprzętu do samoobrony, noży i mieczy,
- broni, amunicji i sprzętu wojskowego (należy mieć zezwolenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Państwa Zjednoczonych Emiratów Arabskich),
- sztucznych ogni i materiałów wybuchowych,
- innych towarów, których import do Państwa Zjednoczonych Emiratów Arabskich jest zabroniony przez lokalne przepisy celne lub wewnętrzne przepisy prawne,
- leków psychotropowych (także najbardziej rozpowszechnionych leków uspokajających czy rozkurczowych) – bez posiadania oryginalnej recepty lekarskiej (najlepiej w języku angielskim lub arabskim)¹⁷.

4. SYSTEM PRAWNO-PODATKOWY

W zakresie prawno-podatkowym można wskazać kilka kluczowych kwestii:

- Podatek CIT dotyczy jedynie zagranicznych banków oraz przedsiębiorstw z segmentu energetycznego.
- Od dnia 1 stycznia 2018 roku VAT charakteryzuje się jednolitą stawką na poziomie 5% dla znakomitej większości dóbr i usług.
- Brak podatków PIT.
- Pomimo postrzegania ZEA jako raju podatkowego w wielu sektorach działalności, należy mieć na uwadze, iż nierzadko implementowane są dodatkowe daniny w postaci licencji, certyfikatów, pozwoleń, etc. mogące istotnie podnieść pierwotne obciążenia.

5. ZACHĘTY DLA INWESTORÓW

Do najistotniejszych zachęt dla potencjalnych inwestorów na rynku ZEA należy wskazać:

- brak bezpośredniego podatku obrotowego (z wyjątkiem podatku nałożonego na banki zagraniczne, przedsiębiorstwa sektora naftowego oraz operatorów telekomunikacyjnych),
- brak bezpośredniego podatku dochodowego, instrumentów kontroli dewizowej i limitów transferów pieniężnych.
- istnienie silnego, stabilnego oraz dochodowego segmentu bankowego,
- dostępność wykwalifikowanych, nowoczesnych i wysoce cenionych kadr specjalistów (często ekspertów),
- szeroki dostęp do ropy naftowej,
- marginalne koszty energii,
- wysoki poziom parytetu siły nabywczej¹⁸.

6. UWARUNKOWANIA KULTUROWE

Język: obowiązującym językiem jest arabski, natomiast powszechnie stosowany jest język angielski.

¹⁷ Strona internetowa Ministerstwa Spraw Zagranicznych, <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/zjednoczone-emiraty-arabskie>, (dostęp 15.03.2022).

¹⁸ Strona internetowa Portalu Promocji Eksportu, <https://www.trade.gov.pl/pl/analizy-rynkowe/azja/zea/225988,informacje-praktyczne-dla-polskiego-eksportera-zjednoczone-emiraty-arabskie-zea.html>, (dostęp: 15.03.2022).

Strój: W ZEA następuje liberalizacja w zakresie etykiety stroju. W emiratach Dubaj oraz Abu Zabi akceptowane są stroje europejskie. Należy jednak pamiętać, iż na prowincji, a zwłaszcza w emiratach północnych, zaleca się, szczególnie kobietom, unikanie odzieży nadmiernie odkrywającej ciało. Mężczyźni powinni być ubrani w garnitur. Należy pamiętać, iż nie powinno się powielać czy naśladować stroju rodowitych mieszkańców ZEA (czyli *dishdasha* dla mężczyzn oraz *abaya* dla kobiet).

Mowa ciała: Właściwa etykieta i komunikacja w biznesie może być często kluczowa w ZEA do sukcesu. Arabowie chcąc okazać zaufanie podczas spotkania i rozmowy, często stają bardzo blisko rozmówcy. Nie należy się w odpowiedzi cofać, gdyż będzie to zakomunikowaniem, że chcemy zwiększyć dystans również w relacjach. Siedząc natomiast, bardzo istotne jest aby nie pokazywać podeszwy buta, co uznawane jest za silnie obraźliwy gest. Różnice występują również w mimice – o ile w naszej kulturze uniesienie brwi oznacza wyraz zdziwienia – o tyle w ZEA zostanie to odebrane jako negacja i sprzeciw. Dodatkowo o ile uścisk dłoni pomiędzy mężczyznami jest normalnym zwyczajem, o tyle nie powinno się nigdy wyciągać ręki w kierunku kobiety – jeżeli ona zrobi to pierwsza wtedy można podać jej dłoń.

Hierarchia: W ZEA przywiązywana jest znacząca waga do kwestii hierarchii. Im wyższe stanowisko w firmie się piastuje, tym większym zostaniemy obdarzeni szacunkiem. Warto pamiętać, aby zwracać się do rozmówcy zgodnie z jego tytułem i nawiązywać kontakt wzrokowy. Dobrze widziane będzie również wręczenie wizytówki przetłumaczonej na język angielski i arabski. Właściwym będzie również podążanie w gestach (np. w trakcie powitania) od osoby najstarszej – a następnie kolejno w dół.

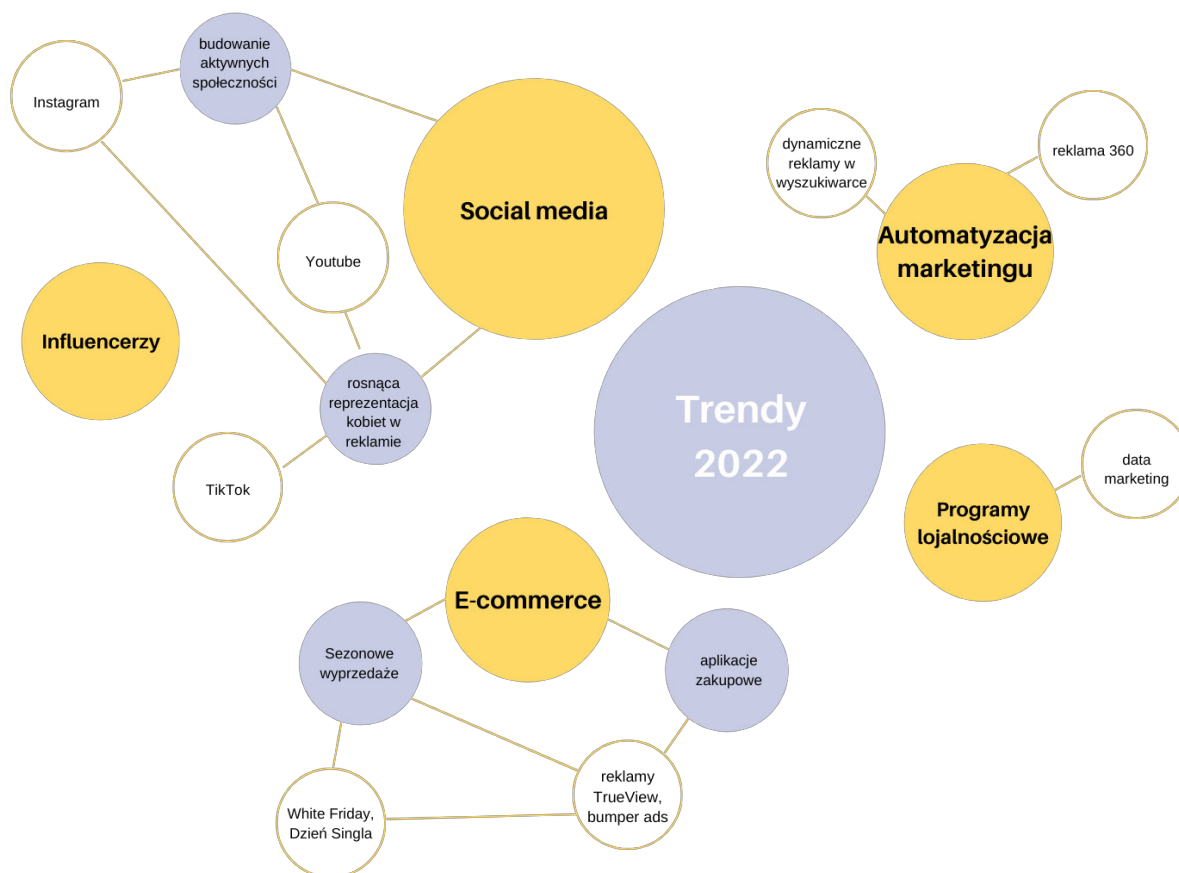
Spotkania: Zważywszy, że kontakty osobiste stanowią klucz do sukcesu w ZEA, spotkań można spodziewać się często. W trakcie spotkań dobrze widziane są komplementy jak również rozpoczęcie od small-talku. Powinno unikać się tematów drażliwych jak np. polityka czy religia, dobrym wyborem może być np. lokalne jedzenie, rodziny, kraj, przyroda. Wiele spotkań realizowanych jest podczas posiłku, który często traktowany jest jako okazja do rozwijania relacji, w tym biznesowych. Warto wtedy powstrzymać się od zamawiania wieprzowiny i alkoholu. Co więcej, pozostawienie niedużej ilości jedzenia na talerzu powinno zostać odebrane pozytywnie, gdyż jest oznaką iż zostaliśmy ugoszczeni obfitym posiłkiem. W ZEA najczęściej obowiązującym jest zwyczaj negocjacyjny „otwartych drzwi”. Partnerzy często wychodzą i wchodzą ponownie na spotkanie, co nie ma to nic wspólnego z brakiem szacunku lub lekceważeniem, nie należy zatem tego tak odbierać. Choć podejmowanie ostatecznej decyzji jest długim procesem, dobrze jest spisać postanowienia na piśmie i nie ufać ustnym zapewnieniom. Partnerzy arabscy przyjmują, że zawsze wszystko może podlegać renegeacji, więc ustalenia powzięte na piśmie mogą eliminować późniejsze spory.

Prezenty: W ZEA powszechne jest wręczanie prezentów, zarówno na spotkanie poznawcze jak i, a nawet zwłaszcza, wieńczące współpracę. Warto jednak powstrzymać się od wymiany prezentów pomiędzy płciami. W tym celu warto zaangażować w zespole osoby o odmiennych płciach. Dodatkowo należy bezwzględnie unikać prezentów w postaci alkoholu, produktów ze świńskiej skóry, podarków osobistych, czegokolwiek zawierającego wieprzowinę lub też związanego z psami.¹⁹

6.1. Mapa trendów marketingowych na rynku ZEA

¹⁹ Strona <https://www.expatica.com/ae/working/employment-basics/business-culture-in-the-united-arab-emirates-72283/#etiquette> (dostęp: 16.05.2022)

Wykres 2. Mapa trendów marketingowych na rynku ZEA.²⁰

Źródło: Think with Google

7. REKOMENDACJE DLA PRZEDSIĘBIORCÓW W ZAKRESIE ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI EKSPORTOWEJ W ZJEDNOCZONYCH EMIRATACH ARABSKICH

7.1. Podstawowe kontakty do instytucji wspierających przedsiębiorczość²¹

Tabela 4. Wykaz najważniejszych kontaktów.

1. Ambasada Zjednoczonych Emiratów Arabskich w Warszawie	
Witryna internetowa:	https://www.embassypages.com/unitedarabemirates-embassy-warsaw-poland
E-mail:	warsawemb@mofaic.gov.ae
Telefon:	(+48) (22) 22 22 020
2. Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Abu Zabi	
Witryna internetowa:	https://www.gov.pl/web/zea/ambasada
E-mail:	abudhabi.amb.sekretariat@msz.gov.pl
Telefon:	+ 971 2 446 5200
3. Abu Dhabi Global Market	

²⁰ Serwis Think with Google, <https://www.thinkwithgoogle.com/intl/en-145/collections/saudi-arabia-marketing-trends/>, (dostęp: 30.04.2022).

²¹ Strona Portalu Promocji Eksportu, https://egypt.trade.gov.pl/pl/egipt/adresy/846_adresy.html, Strona Serwis Rzeczypospolitej Polskiej, <https://www.gov.pl/web/egipt/ie>, dostęp: 20.04.2022

Witryna internetowa:	https://www.adgm.com/
E-mail:	info@adgm.com
Telefon:	+971 2 333 8888.
4. Polsko-Emiracka Izba Handlowa	
Witryna internetowa:	https://www.peig.pl/o-nas
E-mail:	-
Telefon:	+48 696 082 737
5. Ministerstwo Gospodarki	
Witryna internetowa:	www.economy.gov.ae
E-mail:	info@economy.ae
Telefon:	+971 2 613 1111
6. Federacja Izb Przemysłowo-Handlowych w Zjednoczonych Emiratach Arabskich	
Witryna internetowa:	www.fcciuae.ae
E-mail:	info@fcciuae.ae
Telefon:	+971 2 6214144

Źródło: Portal Promocji Eksportu, Serwis Rzeczypospolitej Polskiej